

Bruselis, 2021 07 14
COM(2021) 550 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**55 % tikslas – pasiekiamas. ES 2030 m. klimato tikslo įgyvendinimas siekiant
neutralizuoti poveikį klimatui**

1. 55 % TIKSLAS – PASIEKIAMAS. ES 2030 M. KLIMATO TIKSLO ĮGYVENDINIMAS SIEKIANT NEUTRALIZUOTI POVEIKĮ KLIMATUI

Pasiekėme tašką, kai pasaulis turi sureaguoti į klimato ir biologinės įvairovės krizes, ir esame paskutinė karta, kuri dar gali nepavėluoti. Šis dešimtmetis yra lemiamas tarpsnis, kai įmanoma įgyvendinti mūsų įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą dėl visų sveikatos, gerovės ir klestėjimo. Rodydama pavyzdį ES nusistatė plataus užmojo tikslus iki 2030 m. grynąjį išmetamųjų teršalų kiekį sumažinti bent 55 %, palyginti su 1990 m., ir iki 2050 m. tapti pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu. Šie tikslai jau nebe siekiai ar užmojai, bet pirmajame Europos klimato teisės akte nustatyti įpareigojimai, kurie atveria naujas inovacijų, investicijų ir darbo vietų kūrimo galimybes.

Todėl pasiūlymų rinkiniu siekiame, kad ES pasirengtų įgyvendinti 55 % tikslą ir įvykdytų **transformacinius pokyčius, kurių reikia mūsų ekonomikai, visuomenei ir pramonei**. Tai kolektyvinė atsakomybė ir galimybė, kuri turi būti atvira visiems – novatoriams ir investuotojams, įmonėms ir miestams, vartotojams, namų ūkiams ir kiekvienam asmeniui atskirai. Mums visiems būtų naudinga suteikti daugiau erdvės gamtai, mėgautis švaresniu oru, turėti vėsumos ir žalumos miestuose ir miesteliuose, džiaugtis sveikata, suvartoti mažiau energijos ir mažiau už ją mokėti, taip pat pasinaudoti naujomis darbo vietų, technologijų ir pramonės galimybėmis. Pagrindinis Europos perėjimo prie žaliosios ekonomikos klausimas – ką daryti, kad visi galėtų juo greičiau ir teisingiau pasinaudoti, kartu didinant mūsų konkurencingumą, kuriant rytojaus darbo vietas ir veiksmingai sprendžiant su pertvarkos kaštais ir poveikiu susijusias problemas.

Imdamiesi veiksmų iki tol, kol dar nepasiekti negrįžtami lūžio taškai, galėsime formuoti šią transformaciją, užuot į ją reagavę ir prie jos taikęsi. Nors neveikimo kaina yra akivaizdžiai didesnė negu mūsų užmojai klimato srityje, vien skaičiai negali parodyti grasių užburto rutinos rato padarinių. Nesiėmus veiksmų gali atsiverti ir nauja praraja: tarp tų, kurie gali sau leisti naudoti švarias, modernias atsinaujinančiųjų išteklių energija grindžiamas technologijas, ir tų, kurie neturi alternatyvos senoms ir taršioms technologijoms. Ateities kartos skaudžiausiai pajus dažnėjančias ir intensyvėjančias audras, gaisrus, sausras ir potvynius, taip pat konfliktus, kurie dėl to gali kilti visame pasaulyje. Todėl šių krizių sprendimas yra **kartų ir šalių solidarumo reikalas**. Tai, ką pasieksime per ateinančią dešimtmetį, lems mūsų vaikų ateitį. Todėl visuomenė nuolat ir vis labiau remia klimato srities užmojus ir veiksmus¹. Klimato politikos stiprinimas taip pat yra patrauklus visų pirma jaunimui, įskaitant šiandienos paauglius, kurie, kaip pokyčių varomoji jėga, ragina vyriausybes ir ES veikti ryžtingai ir nedelsiant, kad klimatas ir aplinka būtų išsaugoti ateinančioms kartoms.

Šiandienos pasiūlymai grindžiami Europos Sąjungos jau įgyvendinama politika ir teisės aktais. **Europos žaliajame kurse pateikti šių pokyčių metmenys**. Čia išdėstyti baziniai ateities ekonomikos elementai: biologinės įvairovės, žiedinės ekonomikos, nulinės taršos, tvaraus ir išmaniojo judumo, renovacijos bangos, tvaraus maisto, vandenilio, baterijų, jūros atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir daugelio kitų sričių radikalios strategijos. Pertvarkai remti numatyta skirti precedento neturinčio masto išteklius – per ES ekonomikos gaivinimo planą, programą „**NextGenerationEU**“, kurios bent 37 % turi būti skirta žaliajai pertvarkai, naują ilgalaikį 2021–2027 m. ES biudžetą arba toliau rūpinantis tvariais finansais ir privačiųjų investicijų pritraukimu. Be to, perėjimą prie

¹ Specialioji „Eurobarometro“ apklausa dėl klimato kaitos Nr. 513 (paskelbta 2021 m. liepos 5 d.) https://ec.europa.eu/clima/citizens/support_en.

neutralaus poveikio klimatui remsime toliau kryptingai įgyvendindami visas ES politikos priemones, įskaitant mokslinių tyrimų, įgūdžių, pramonės, konkurencijos ir prekybos politiką.

Dokumentų rinkinys taip pat grindžiamas aiškiais įrodymais – tiek dėl poreikio pasiekti mūsų 2030 m. tikslą, tiek dėl būdų, kaip jo siekti kuo geriau ir teisingiau. 2030 m. klimato politikos tikslo įgyvendinimo plane² įvertintos perėjimo prie žaliosios ekonomikos galimybės ir kaštai ir parodyta, kad pusiausvyra bus pozityvi, jei mūsų politikos priemonių derinys bus tinkamas. Išvada grindžiama žiniomis, kad tai, kas naudinga planetai, yra naudinga žmonėms ir ekonomikai, kaip rodo faktas, kad nuo 1990 m. ekonomika pasistiebė daugiau kaip 62 %, o išmetamųjų teršalų kiekis per tą patį laikotarpį sumažėjo 24 %, taigi augimas akivaizdžiai atsietas nuo išmetamo CO₂ kiekio.

Ši patirtis ir žinios duoda pagrindą šiam dokumentų rinkiniui – kompleksiausia kada nors pateiktam Komisijos pasiūlymų dėl klimato ir energetikos paketui, kuris bus pamatas naujoms darbo vietoms ir atspariai bei tvariai Europos ateities ekonomikai. Tai reglamentavimo pagrindas, leisiantis mums pasiekti savo tikslus **teisingai, ekonomiškai efektyviai ir konkurencingai**. Pagal jį anglies dioksidas apmokestinamas daugiau sektorių, todėl bus gauta daug papildomų teisingai pertvarkai užtikrinti skirtų pajamų, o švarūs sprendimai taps pigesni. Juo remiamas didesnis atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas ir energijos taupymas. Jis sudaro palankesnes sąlygas parduoti daugiau naujų švarių transporto priemonių ir švaresnių transporto degalų. Jis užtikrina, kad pramonė galėtų imtis pertvarkos iniciatyvos, ir suteikia tikrumą, kurio jai reikia norint didinti investicijas ir plėsti inovacijas. Rinkinyje daug dėmesio skiriama energijos šaltinių apmokestinimui pagal mūsų klimato ir aplinkos tikslus. Šiuo dokumentų rinkiniu praktiškai įgyvendinamas principas „teršėjas moka“. Juo siekiama, kad iki šiol mažėjęs gamtos pajėgumas pašalinti anglies dioksidą iš atmosferos imtų didėti. Be to, skatindamas pasaulinius kovos su klimato kaita veiksmus, jis padės užtikrinti, kad siekti klimato politikos tikslų nesutrukdytų anglies dioksido nutekėjimo grėsmė.

Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinys įtvirtina **ES darbais ir pavyzdžiu įgytą pasaulinės lyderės poziciją** kovoje su klimato kaita. Tačiau vien ES veiksmų nepakanka, ir jie nesumažins viso išmetamųjų teršalų kiekio tiek, kiek reikia pasauliui. ES ir toliau pasiryžusi visapusiškai remti daugiašalę pasaulinę tvarką ir ragina partnerius visame pasaulyje dirbti kartu. Todėl ES bendradarbiauja su G 7, G 20 ir kitais tarptautiniais partneriais, siekdama parodyti, kad didesni klimato srities užmojai, ekonomikos klestėjimas ir tvarus augimas gali vienas kitam neprieštarauti. Artėja 2021 m. lapkričio mėn. Glazge įvyksianti itin svarbi 26-oji Jungtinių Tautų klimato kaitos konferencija (COP 26): šio pasiūlymų rinkinio tikslas yra suformuoti bendradarbiavimo su likusiu pasauliu darbotvarkę siekiant pereiti prie žaliosios ekonomikos ir taip reaguoti į egzistencinę grėsmę bei visiems atverti naujų galimybių.

Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinys yra kompleksas tarpusavyje susijusių pasiūlymų, kuriais visais kartu įgyvendinami mūsų užmojai. Šiame komunikate apžvelgiami atskiri pasiūlymai bei jų sąsajos ir paaiškinamos pasirinktos politikos priemonės. Jame pristatoma, kaip šiuo dokumentų rinkiniu užtikrinama bendra teisingumo, išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo ir konkurencingumo pusiausvyra, ir parodoma, kaip įvairios politikos priemonės veikia kartu.

² [COM\(2020\) 562 final](#)

Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinys glaustai

Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinį sudaro **tarpusavyje susiję pasiūlymai**, kuriais siekiama to paties tikslo – iki 2030 m. ir vėliau užtikrinti teisingą ir konkurencingą žaliąją pertvarką. Kai įmanoma, didinami dabartinių teisės aktų užmojai, o, jei reikia, pateikiami nauji pasiūlymai. Apskritai šis dokumentų rinkinys – tai aštuonių galiojančių teisės aktų griežtinimas ir penkios naujos iniciatyvos įvairiose politikos srityse ir ekonomikos sektoriuose: klimato, energetikos ir kuro, transporto, pastatų, žemės naudojimo ir miškininkystės.

Pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priamamų aktų grindžiami poveikio vertinimo analize, kurioje atsižvelgta į viso dokumentų rinkinio dalių tarpusavio sąsajas. Analizė rodo, kad pernelyg pasikliaujant griežtesne reglamentuojamąja politika atsirastų nepagrįstai didelė ekonominė našta, o vien anglies dioksido apmokestinimas nepadėtų pašalinti nuolatinio rinkos nepakankamumo ir ne rinkos keliamų kliūčių. Todėl pasirinktas politikos priemonių derinys užtikrina tinkamą **apmokestinimo, tikslų, normų ir paramos priemonių** pusiausvyrą.

CO ₂ apmokestinimas	Tikslai	Taisyklės
<ul style="list-style-type: none">•Griežtesnė apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, apimanti, be kita ko, aviacijos sektorių•Jūrų bei kelių transporto ir pastatų sektoriams taikoma prekybos taršos leidimais sistema•Atnaujinta Energijos mokesčių direktyva•Naujas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas	<ul style="list-style-type: none">•Atnaujintas Pastangų pasidalijimo reglamentas•Atnaujintas Žemės naudojimo, žemės naudojimo keitimo ir miškininkystės reglamentas•Atnaujinta Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyva•Atnaujinta Energijos vartojimo efektyvumo direktyva	<ul style="list-style-type: none">•Griežtesni su CO₂ susiję reikalavimai lengviesiems automobiliams ir furgonams•Nauja alternatyviųjų degalų infrastruktūra•„ReFuelEU“: daugiau tvarių aviacinių degalų•„FuelEU“: švaresnis jūrinis kuras

Paramos priemonės

- Inovacijų skatinimas, solidarumo stiprinimas ir poveikio pažeidžiamiesiems asmenims ir subjektams švelninimas naudojant pajamų ir reguliavimo priemones, visų pirma naująjį **Socialinį klimato fondą ir sustiprintus Modernizavimo fondą ir Inovacijų fondą**.

2. EKONOMIKOS KAIP VISUMOS METODAS: TEISINGA IR KONKURENCINGA ŽALIOJI PERTVARKA

Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkiniu siekiama visų europiečių labai įgyvendinti didesnę ES išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslą, sudaryti galimybes prisidėti prie pertvarkos, padėti tiems, kuriems labiausiai reikia pagalbos, ir skatinti sparčiau mažinti bendrą išmetamųjų teršalų kiekį. Jis taip pat bus parama ES žaliajam ekonomikos atsigavimui po pandemijos, padės įtvirtinti aplinkosaugos standartus už ES ribų ir skatins ateities produktų ir technologijų inovacijas.

2.1. Socialiniu požiūriu teisingas perėjimas: kova su nelygybe ir energijos nepriteklumi klimato politikos priemonėmis

Perėjimas prie poveikio klimatui neutralumo gali atverti unikalią galimybę sumažinti sisteminę nelygybę. Pavyzdžiui, anglies dioksido apmokestinimo priemonės didina pajamas, kurias galima reinvestuoti siekiant spręsti energijos nepritekliaus ir judumo problemas, kylančias pažeidžiamiems asmenims, skatinti inovacijas bei ekonomikos augimą ir kurti darbo vietas. Tai ne tik teisingumo ir solidarumo klausimas, bet ir bendresnė visuomenei kylanti būtinybė spręsti iki Europos žaliojo kurso egzistavusios nelygybės problemą, kuri, nesiimant ryžtingų kovos su klimato kaita veiksmų ir pastangų siekti nulinės taršos, gilėtų.

Todėl **vienas iš pagrindinių Europos žaliojo kurso principų yra solidarumas** — tarp kartų, valstybių narių, regionų, kaimo ir miesto vietovių ir įvairių visuomenės sluoksnių. Tai rodo Teisingos pertvarkos mechanizmas ir kelios kitos pastaraisiais metais ES lygmeniu sukurtos priemonės. Norint neutralizuoti poveikį klimatui reikės bendro tikslo jausmo, kolektyvinių pastangų ir pripažinimo, kad pradėdame nuo skirtingų pozicijų ir susiduriame su skirtingais iššūkiais. Daugelis piliečių, ypač jaunimas, norėdami sumažinti savo anglies pėdsaką ir gyventi ekologiškesnėje, sveikesnėje aplinkoje, yra pasirengę keisti vartojimo ir judumo modelius, jei tik jiems suteikiama galimybės atverianti aktuali informacija. Kita vertus, šiame dokumentų rinkinyje atsižvelgta ir į sunkumus tų asmenų, kurių užimtumas ar pajamos vykstant pertvarkai nukentės.

Šio požiūrio laikomasi visame pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinyje, pvz., pastangos siekti klimato srities tikslų valstybėms narėms padalijamos pagal jų santykinį turtingumą, skirstant pajamas atsižvelgiama į skirtingus jų pajėgumus, siekiama kovoti su nelygybe kiekvienoje valstybėje narėje ir t. t. Tai atspindi išaugusį solidarumo ir socialinio teisingumo poreikį, kuris mums padės veikti sparčiau ir siekti daugiau.

Todėl valstybėms narėms bus teikiamas specialus **naujo Socialinio klimato fondo** finansavimas, kad prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemą pradėjus taikyti kelių transportui ir pastatams nuo to labiausiai nukentėję arba didžiausią energijos ar judumo nepritekliaus riziką patiriantys Europos piliečiai sulauktų paramos. Vien energijos nepriteklių šiandien Europos Sąjungoje patiria iki 34 mln. žmonių. Fondas padės padengti išlaidas tiems, kurie pertvarkos laikotarpiu labiausiai pajunta iškastinio kuro kainų didėjimą. Naujasis fondas skatins teisingumą ir solidarumą tarp valstybių narių ir jų viduje, o kartu mažins energijos ir judumo nepritekliaus riziką. Jis bus grindžiamas esamais solidarumo mechanizmais³ ir juos papildys. Iš naujosios apyvartinių taršos

³ Pvz., Sanglaudos fondu, Teisingos pertvarkos fondu ir „Europos socialiniu fondu“.

leidimų prekybos sistemos 2025–2032 m. laikotarpiu gautų ES biudžeto lėšų Socialinis klimato fondas paskirstys 72,2 mlrd. EUR (einamosiomis kainomis). Tai suteiks galimybę valstybėms narėms remti pažeidžiamus mažas ir vidutines pajamas gaunančius namų ūkius, transporto naudotojus ir labai mažas įmones, kurie nukentės į prekybą apyvartiniais taršos leidimais įtraukus pastatus ir transportą. Bus remiamos investicijos, kuriomis siekiama didinti energijos vartojimo efektyvumą, renovuoti daugiau pastatų, populiarinti švarų šildymą ir vėsinimą, taip pat integruoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją taip, kad būtų galima tvariai sumažinti ir išmetamo CO₂ kiekį, ir pažeidžiamų namų ūkių bei labai mažų įmonių sąskaitų už energiją dydį. Jo lėšomis taip pat bus finansuojamos galimybės naudotis netaršaus ir mažataršio judumo paslaugomis. Jei reikės ir kol to reikės, Fondas galės finansuoti tiesioginį pajamų rėmimą; be to, naudojantis Fondu ir, be kita ko, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone bei Europos regioninės plėtros fondu bus vykdomos ir duos rezultatų žaliosios investicijos.

Fondo dydis apskritai atitiks 25 % pajamų, kurių tikimasi gauti iš statybų ir kelių transporto sektorių apimančios naujos prekybos taršos leidimais. Siekiant pasirengti pokyčiams, jo veikla bus pradėta likus vieniems metams iki anglies dioksido apmokestinimo pradžios. Jo lėšos bus derinamos su bent 50 % sudarančiais nacionaliniais įnašais. Kad būtų pasirengta šiai naujai priemonei, Komisija netrukus pasiūlys iš dalies pakeisti Sprendimą dėl nuosavų išteklių ir 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą. Be to, Komisija ketina pateikti papildomų rekomendacijų valstybėms narėms – ji pateiks pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos, kaip geriausiai spręsti su klimato kaita susijusios pertvarkos socialinius ir darbo klausimus.

Socialinio klimato fondo veikimą Komisija įvertins 2028 m., atsižvelgdama, be kita ko, į norimą Pastangų pasidalijimo reglamento poveikį ir prekybos apyvartiniais taršos leidimais taikymą naujiems sektoriams.

Siekdama dar labiau sustiprinti socialinį aspektą, Komisija ragina valstybes nares, be Socialinio klimato fondo lėšų naudojimo, dalį pajamų, gautų aukcionuose pardavus pastatų ir kelių transporto sektorių apyvartinius taršos leidimus, panaudoti švelninant poveikį mažas ir vidutines pajamas gaunantiems pažeidžiamiems namų ūkiams ir transporto naudotojams.

Valstybėms narėms, kurių energijos rūšių derinyje didesnę dalį sudaro iškastinis kuras, išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir energijos vartojimo intensyvumas didesni, o BVP vienam gyventojui mažesnis, taip pat padės **papildytas Modernizavimo fondas**. Šio fondo išteklių priklausys nuo anglies dioksido kainos, tačiau jam bus papildomai skirta 192,5 mln. apyvartinių taršos leidimų.

Galiausiai **solidarumas** bus nuolat užtikrinamas **taikant Pastangų pasidalijimo reglamentą ir ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą**, konkrečiai, valstybėms narėms bus perskirstoma dešimtadalis aukcionuose parduotinių apyvartinių taršos leidimų.

2.2. Konkurencingas perėjimas: naujos galimybės keičiantis pramonei ir sektoriams

Norint pasiekti 2030 m. tikslą reikės sisteminių pokyčių visoje ekonomikoje. Ateityje peržiūrint nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus ir Valdymo reglamentą bus užtikrintas integruotas perėjimo prie žaliosios ekonomikos iki 2030 m.

planavimas, įgyvendinimas ir stebėseną. Peržiūros sudarys sąlygas ES ir jos valstybėms narėms daryti subalansuotą pažangą. Tokio principo laikomasi ir pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą pasiūlymuose, kuriuose numatyta veikti pramonės, transporto, pastatų ir energetikos srityse. Viena kitą papildančios taiklios ES ir nacionalinio lygmens politikos priemonės paspartins elgsenos pokyčius, technologines inovacijas ir jų diegimą, taip pat naujos infrastruktūros plėtrą. Esminis dokumentų rinkinio elementas – remiantis dideliais **ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos** pasiekimais ją stiprinti ir taikyti naujiems sektoriams, kuriuose iki šiol išmetamųjų teršalų kiekis nemažintas. Pastarųjų 16 metų patirtis parodė, kad prekyba apyvartiniais taršos leidimais yra labai veiksmingas ekonomiškai efektyvus išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo mechanizmas, o iš jos gaunamos pajamos gali būti naudojamos perėjimui prie švaresnės gamybos ir inovacijoms skatinti.

Be anglies dioksido kainos signalo, reikalingi aiškūs pokyčius skatinantys **tiksiai** (pvz., persvarstytame **Pastangų pasidalijimo reglamente**), kurie valstybėms narėms suteiktą galią imtis nacionalinių veiksmų siekiant spręsti išmetamųjų teršalų problemą pastatų, transporto, žemės ūkio, atliekų ir mažosios pramonės sektoriuose. Pasiūlymu turėtų būti užtikrinta, kad iki 2030 m. šių sektorių išmetamųjų teršalų kiekis visoje ES būtų sumažintas 40 %, palyginti su 2005 m. padėtimi. Santykinų pastangų reikalavimo iš kiekvienos valstybės narės principai išlieka tokie patys kaip ir anksčiau. Nustatant nacionalinius tikslus, pagrįstus BVP vienam gyventojui, ir toliau bus paisoma skirtingų valstybių narių pajėgumų imtis veiksmų, todėl atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes ir išlaidų efektyvumą bus atliekamos korekcijos.

Prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos taikymas naujiems sektoriams papildo kitas dokumentų rinkinyje numatytas politikos priemones, kuriomis siekiama paskatinti viešųjų ir privačiųjų investicijų, vartotojų elgesio ir verslo praktikos pokyčius. Komisijos poveikio vertinimai rodo, kad, nusprendus šiose srityse prekybos apyvartiniais taršos leidimais netaikyti, visuose sektoriuose reikėtų daug griežtesnių reguliavimo priemonių, negu siūloma šiame dokumentų rinkinyje, ypač degalų normų, atsinaujinančiųjų išteklių energijos, energijos vartojimo efektyvumo ir apmokestinimo srityse.

2.2.1 Pramonės transformacija ir anglies dioksido apmokestinimas

Perėjimas prie žaliosios ekonomikos suteikia daug galimybių ES pramonei, nes pasaulis eina keliu, kurį praminame plėtodami švarių naujų technologijų ir produktų rinkas ir kurdami tvarias, vietines ir kvalifikuotas darbo vietas visoje ES. ES pramonė yra pasirengusi investuoti, tačiau jai reikia nuspėjamumo ir nuoseklios reguliavimo sistemos, prieigos prie infrastruktūros ir paramos inovacijoms.

Į rinkinį įtraukti nauji reikalavimai pramonei mažinti gamybos procesų priklausomybę nuo iškastinio kuro ir kartu numatyta remti naujų technologijų diegimo mechanizmus. Inovacijų fondas, kuris remia verslo ir MVĮ investicijas į švarią energiją, didins savo finansavimą novatoriškiems pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo projektams ir infrastruktūrai. Ypatingas dėmesys bus skiriamas projektams sektoriuose, kuriems taikomas pasienio anglies dioksido korekcinis mechanizmas (PADKM).

Atsižvelgdama į poreikį sparčiau mažinti išmetamųjų teršalų kiekį, Komisija šiandien siūlo, kad iki 2030 m. sektoriai, kuriems taikoma peržiūrėta ES ATLPS⁴, išmetamą

⁴ Energijos sektorius, daug energijos suvartojantys pramonės sektoriai, įskaitant naftos perdirbimo gamyklas, plieno gamyklas ir geležies, aliuminio, metalų, cemento, kalkių, stiklo, keramikos, plaušienos,

šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį turėtų sumažinti 61 %, palyginti su 2005 m. lygiu. Tuo tikslu turime mažinti leistiną metinį teršalų kiekį tokia trajektorija, kuri leistų pasiekti didesnę 2030 m. užmojį.

Siekdama sustiprinti anglies dioksido apmokestinimo vaidmenį transporto sektoriuje, Komisija siūlo į dabartinę ES ATLPS palaipsniui, 2023–2025 m., įtraukti **jūrų sektorių**. Ir **aviacijos** veiklos vykdytojai turės dėti daugiau pastangų, kad sumažintų savo išmetamų teršalų kiekį, todėl Komisija siūlo laipsniškai nustoti šiam sektoriui nemokamai dalyti apyvartinius taršos leidimus, kaip yra dabar. Siekiant aviacijos išmetamųjų teršalų problemą spręsti ir pasauliniu lygmeniu, naudojant ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos direktyvą bus įgyvendinta Tarptautinės aviacijos išmetamo anglies dioksido kiekio kompensavimo ir mažinimo sistema (CORSA). Toliau vykdysime ir vidaus politiką, ir bendradarbiausime su partneriais tarptautiniu lygmeniu per Tarptautinę jūrų organizaciją ir Tarptautinę civilinės aviacijos organizaciją (ICAO).

Didelis išmetamųjų teršalų išmetimo ir taršos šaltinis yra **kelių transporto ir pastatų** reikmėms naudojamas iškastinis kuras. Kadangi iki šiol buvo labai sunku mažinti jų priklausomybę nuo iškastinio kuro, šie sektoriai taip pat turi didžiulį inovacijų ir darbo vietų kūrimo potencialą. Pavyzdžiui, prekyba taršos leidimais kelių transporto sektoriuje padidins paskatas tiekti švaresnius degalus esamoms transporto priemonėms. Tai skatins šiuo metu transporto priemonių parko rinkai tiekiamų degalų evoliuciją, ir degalų tiekėjai bus priversti mažinti savo priklausomybę nuo iškastinio kuro. Tačiau pati anglies dioksido kaina neužtikrina greito perėjimo prie netaršaus judumo: jam reikalinga papildoma politika, įskaitant įkrovimo infrastruktūros priemones.

Panašiai, į prekybą apyvartiniais taršos leidimais įtraukus pastatų sektoriuje naudojamą kurą, taps lengviau rinkai tiekti švaresnį krosnių kurą, sutrumpinti investicijų į renovaciją atspirkimo laikotarpius ir paspartinti esamų pastatų šildymui ir vėsinimui skirtos kuro keitimą. Tą papildys politikos priemonės, skirtos pastatų, buitinių prietaisų ir energijos sistemų energijos vartojimo efektyvumui didinti, siekiant sumažinti bendrą energijos poreikį mūsų namuose ir jų šildymui bei vėsinimui.

Todėl Komisija siūlo **kelių transportui ir pastatams nuo 2026 m. taikyti apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą**. Tai bus atskira, į pradinės grandies degalų tiekėjus orientuota prekybos sistema, pagal kurią laikytis sistemos taisyklių bus įpareigoti degalų gamintojai, užuot reikalavus, kad joje tiesiogiai dalyvautų atskiri namų ūkiai ar kelių transporto naudotojai. Bus nustatyta kelių transporto ir pastatų sektorių išmetamųjų teršalų kiekio riba ir ji ilgainiui bus mažinama, kad mažėtų bendras jų kiekis.

Jei tarptautiniai partneriai neturės panašaus užmojo kaip ES, kils anglies dioksido nutekėjimo rizika (kai gamyba perkeliama iš ES į kitas šalis, kurių išmetamųjų teršalų mažinimo užmojai mažesni). Jei ši rizika taps tikrove, pasaulyje išmetamų teršalų kiekis nemažės. Todėl, kaip plačiau aptarta šio komunikato 4 skirsnyje, Komisija siūlo **pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą**, pagal kurį tam tikro skaičiaus labai taršių prekių importo kaina būtų nustatoma atsižvelgiant į su jomis susijusį išmetamo anglies dioksido kiekį.

Šis pramonės perėjimas prie 2030 m. tikslo (o vėliau prie poveikio klimatui neutralumo) turi vykti dedant kolektyvines ir įtraukias pastangas, kurios būtų planuojamos kartu su

popieriaus, kartono, rūgščių ir buriųjų organinių cheminių medžiagų gamybą, taip pat aviacijos ir jūrų sektoriai.

pramonės ekosistemomis. Atnaujintoje pramonės strategijoje paskelbta, kad **pertvarkos trajektorijos** bus brėžiamos kartu su socialiniais partneriais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų galima nustatyti, kaip geriausia spartinti dvejetainę pertvarką ir ja pasinaudoti atsižvelgiant į kiekvienai ekosistemai būdingą mastą, greitį ir sąlygas. Pagal trajektorijas bus nustatytas poreikių mastas, įskaitant perkvalifikavimo, investicijų ar technologijų poreikius, ir parengti veiksmai jiems patenkinti, remiantis tokia informacija kaip pramonės strategijos veiksmų planai. Pirminybė teikiama ekosistemoms, kurios įsipareigoja vykdyti pertvarką, susiduria su didžiausiais sunkumais ir yra labai paveiktos krizės, pavyzdžiui, judumo, statybos ir daug energijos suvartojantys pramonės sektoriai.

Komisija pripažįsta, kad perėjimas prie žaliosios ekonomikos gali būti sėkmingas tik tuo atveju, jei Europos Sąjungoje bus kvalifikuotos darbo jėgos, kurios jai reikia siekiant išlikti konkurencingai. Didinant informuotumą ir ugdant žaliajai ekonomikai reikiamus įgūdžius ypač reikalingas švietimas ir mokymas, numatyti programos „Erasmus+“ žaliosios krypties ir koalicijos „Švietimas klimato labui“ priemonėse. Vykdydama Europos įgūdžių darbotvarkę, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo, Komisija įgyvendina pavyzdines priemones, kurios padės žmonėms įgyti tinkamą kvalifikaciją, reikalingą pereinant prie žaliosios ir skaitmeninės ekonomikos. Kaip numatyta darbotvarkėje, Komisija taip pat padeda plėtoti įsipareigojimus dėl perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo visose pramonės ekosistemose. Įvairios ekosistemos, įskaitant automobilių pramonės ekosistemą, pagal Įgūdžių paktą jau įsipareigojo perkvalifikuoti savo darbuotojus ir kelti jų kvalifikaciją visoje vertės grandinėje.

2.2.2. Švaresnis judumas ir švaresni transporto degalai

Be anglies dioksido apmokestinimo, reikia imtis kitų priemonių, kad transporto sektorius aiškiai pasuktų link nulinio išmetamųjų teršalų kiekio ir mažėtų oro tarša, nes transportas išmeta beveik ketvirtadalį ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir yra pagrindinė oro taršos miestuose priežastis. Išmetamųjų teršalų kiekis vis dar didesnis nei 1990 m., o norint neutralizuoti poveikį klimatui, iki 2050 m. bendrą transporto išmetamą teršalų kiekį reikės sumažinti 90 %⁵.

Todėl į pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinį įtraukti keturi pasiūlymai dėl technologiškai neutralių paskatų rinktis švaresnes transporto priemones ir švaresnius degalus. Naujų lengvųjų automobilių ir furgonų **išmetamo CO₂ kiekio normų** peržiūros tikslas – toliau mažinti šių transporto priemonių išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį nubrėžiant aiškia ir realistišką trajektoriją link netaršaus judumo. Vartotojų paklausa netaršioms transporto priemonėms jau dabar smarkiai auga⁶.

Alternatyviųjų degalų infrastruktūros reglamentu bus užtikrintas būtinas sąveikios vartotojui patogios švaresnių transporto priemonių įkrovimo ir papildymo infrastruktūros įrengimas visoje ES, neatsiliekant nuo rinkos plėtros ir užtikrinant, kad ji būtų įrengiama ir kaimo bei atokiose vietovėse. Skatinant švaresnių transporto priemonių skverbtį ir tolesnį šios rinkos augimą, kuris suteikia ypatingų galimybių ES automobilių pramonei, siūlomi privalomi alternatyviųjų degalų infrastruktūros tikslai ypač aktualūs.

⁵ Palyginti su 1990 m. lygiu.

⁶ 2020 m. paskutinį ketvirtį ES užregistruota beveik pusė milijono naujų elektra įkraunamų transporto priemonių. Tai buvo didžiausias kada nors užfiksuotas skaičius, reiškiantis beprecedentę 17 % rinkos dalį. Taigi per metus atsirado iš viso vienas milijonas naujų elektra įkraunamų transporto priemonių, o tai reiškia, kad dabartinis elektra varomų transporto priemonių parkas padvigubėjo vos per 12 mėnesių (Europos elektros energijos rinkų ketvirčio ataskaita, 2020 m. 4 ketv.).

Visos šios priemonės sustiprina ir papildo viena kitą. Žinant, kad automobilis eksploatuojamas vidutiniškai 10–15 metų, būtina skubiai nustatyti kelių transporto išmetamo anglies dioksido kainą, kad esamas transporto priemonių parkas taptų švaresnis. Be to, didesnio užmojo CO₂ normos padės greitai pasiekti, kad keliuose atsirastų daugiau netaisytų transporto priemonių, o įvedus įpareigojimus dėl infrastruktūros bus įrengtos reikiamos įkrovimo ir degalų papildymo stotelės, skirtos aptarnauti milijonus naujų transporto priemonių, kurių tikimasi iki 2030 m., o per tą laiką toliau kursime tvarią ir pasauliniu mastu konkurencingą baterijų vertės grandinę.

Automobilių pramonės ir jos tiekimo grandinės pertvarka jau vyksta. Tuo tikslu reikės, naudojant finansinius išteklius, pavyzdžiui, Inovacijų fondą, ir valstybės pagalbos taisyklių galimybes, investuoti, kad būtų sukurta naujų verslo galimybių įvairiuose pramonės ekosistemos segmentuose. Be to, siekiant remti perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo priemones gali būti naudojami „Europos socialinis fondas +“ (ESF+), „InvestEU“ ir kitos ES finansavimo programos.

Komisija taip pat siūlo skatinti naudoti **tvarius degalus aviacijos ir jūrų sektoriuose**, todėl papildo apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą nuostatomis dėl aviacijos ir jūrų sektorių, pagal kurias taršūs degalai tiekėjams taps brangesni. Vykdamas iniciatyvą „**ReFuelEU Aviation**“, kuria siekiama populiarinti tvariau pagamintą aviacinį kurą, degalų tiekėjai bus įpareigoti į šiuo metu ES oro uostuose pilamus reaktyvinius degalus vis didesniu santykiu įmaišyti tvariai pagamintų aviacinių degalų. Taip pat bus skatinama naudoti sintetinius degalus, dar vadinamus elektrosintetiniais degalais. Prie šio darbo prisidės būsimas nulinės taršos aviacijos aljansas, kuris sieks užtikrinti rinkos pasirengimą perversminėms orlaivių konfigūracijoms (pvz., susijusioms su vandeniliu, elektra). Komisija taip pat ragina Tarybą ir Europos Parlamentą greitai susitarti dėl atnaujintos Bendro Europos dangaus reguliavimo sistemos, kuri, kaip apskaičiuota, padės aviacijos išmetamų teršalų kiekį sumažinti net iki 10 %.

Pasiūlymu „**FuelEU Maritime**“, kuriuo siekiama skatinti naudoti tvarų jūrinį kurą, bus sukurti nauji reikalavimai į ES uostus įplaukiantiems arba iš jų išplaukiantiems laivams, nepriklausomai nuo jų vėliavos, nustatant didžiausią šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, susidarančio jiems vartojant energiją, ribą ir ilgainiui šias ribas griežtinant. Būsimasis Atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio degalų vertės grandinių aljansas paskatins degalų, kurie perspektyviausi visų rūšių transportui, tiekimą ir naudojimą.

Tapti tikriems dėl šiuose sektoriuose išmetamo teršalų kiekio galima tik užtikrinus naujų degalų atitikimą atsinaujinančiųjų energijos išteklių tvarumo kriterijams. Ši atitiktis turi būti išsaugota, ir turime užtikrinti, kad skatintume naudoti tik švaresnius pažangiuosius biodegalus ir naujus elektrosintetinius degalus, kuriuos vartojant išmetamų teršalų susidaro mažiausiai. Aviacijos srityje bus įgyvendinta ICAO Tarptautinės aviacijos išmetamo anglies dioksido kiekio kompensavimo ir mažinimo sistema (CORSIA). Šias priemones papildo persvarstyta Energijos mokesčių direktyva, dėl kurios bus patraukliau naudoti švaresnius degalus visų rūšių transportui ir kuria bus pašalintos su taršiais degalais susijusios spragos.

2.2.3. Energetika

Vartojant energiją susidaro 75 % ES išmetamųjų teršalų kiekio, todėl siekiant mūsų užmojų klimato srityje labai svarbu pertvarkyti energetikos sistemą. Energijos taupymas

ir platesnis atsinaujinančiųjų išteklių naudojimas mūsų naudojamai energijai gaminti yra svarbus darbo vietų kūrimo, ekonomikos augimo ir išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo veiksnys.

Kad būtų pasiektas 2030 m. tikslas, atnaujintoje **Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje** siūloma bendrą privalomą tikslą padidinti nuo dabartinių 32 % iki naujo lygio – 40 % atsinaujinančiųjų išteklių energijos ES energijos rūšių derinyje. Be to, bus nurodyti orientaciniai nacionaliniai įnašai, rodantys, kaip turėtų prisidėti kiekviena valstybė narė siekiant bendro tikslo. Pasiūlymas padės valstybėms narėms kuo geriau visuose sektoriuose išnaudoti turimą ekonomiškai efektyvų atsinaujinančiųjų išteklių energijos potencialą derinant sektorių tikslus ir priemones. Juo siekiama, kad energetikos sistema taptų švaresnė ir efektyvesnė: skatinama atsinaujinančiais išteklių grindžiama elektrifikacija, o tokiuose sektoriuose kaip pramonė ir transportas, kuriuose tai yra sudėtingiau, – atsinaujinančiųjų degalų, pavyzdžiui, švaraus vandenilio, naudojimas.

Suvartodami mažiau energijos galime sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį ir vartotojų bei pramonės energijos sąnaudas. Peržiūrėtoje Energijos vartojimo efektyvumo direktyvoje siūloma padidinti energijos vartojimo efektyvumo ES lygmens tikslus ir padaryti juos privalomus. Dėl to iki 2030 m. energijos suvartojimas turėtų sumažėti 9 %, palyginti su bazinio lygio scenarijaus prognozėmis⁷. Dalyvaudamos šiame procese valstybės narės orientuosios į nacionalinius orientacinius energijos vartojimo efektyvumo didinimo lyginamuosius rodiklius, apskaičiuotus pagal naują formulę. Peržiūrėjus Pastatų energinio naudingumo direktyvą (tai šiomet planuojama atlikti vėliau), bus nustatytos konkrečios priemonės pastatų renovacijos tempui paspartinti, kurios padėtų siekti energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių tikslų ir mažinti pastatų sektoriuje išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

Į energinių produktų mokesčių sistemą įtraukiamos tinkamos paskatos turi ir išsaugoti vidaus rinką, ir remti perėjimą prie žaliosios ekonomikos. Todėl peržiūrėtoje **Energijos mokesčių direktyvoje** siūloma minimalius mokesčio tarifus, taikomus šildymo ir transporto kurui, suderinti su ES klimato ir aplinkos apsaugos tikslais, kartu mažinant socialinį poveikį. Naujosiomis taisyklėmis bus panaikintos pasenusios išimties, pavyzdžiui, tos, kurios taikomos aviacijai ir jūrų transportui, ir kitos paskatos naudoti iškastinį kurą, o kartu bus skatinama naudoti švarų kurą.

2.3. Žalioji pertvarka: gamtos apsauga ir anglies dioksido gamtinio absorbento didinimas ES

Glaudžiai susijusios klimato ir biologinės įvairovės krizės negali būti sprendžiamos atskirai. Klimato ir gamtos krizes išspręsimė kartu, arba neišspręsimė nė vienos. Tai taip pat reiškia, kad neturėtume naudoti daugiau išteklių negu planeta pajėgi mums suteikti. Jei padėsime atsigaivinti trapioms sausumos ir vandenynų ekosistemoms, jos gali palaikyti gyvybę planetoje ir atlikti savo vaidmenį kovojant su klimato kaita. Norint absorbuoti

⁷ Pasiūlyme dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos peržiūros buvo atnaujintas atskaitos scenarijus, kuris naudojamas kaip bazinio lygio taškas nustatant Sąjungos tikslų užmojo mastą. Dabartiniai energijos vartojimo efektyvumo tikslai buvo apskaičiuoti remiantis 2007 m. atskaitos (bazinio lygio) scenarijumi, o nuo šiol tikslai bus skaičiuojami pagal 2020 m. atskaitos (bazinio lygio) scenarijų.

daugiau anglies dioksido ir didinti jo sankaupas, labai svarbu atkurti gamtą ir sudaryti sąlygas vėl suklestėti biologinei įvairovei.

Todėl turime didinti ES miškų, dirvožemio, šlapynių ir durpynų, vandenynų ir vandens telkinių pajėgumą būti anglies dioksido absorbentais ir jį kaupti. Mums taip pat reikia modernaus žemės ūkio sektoriaus ir ūkininkavimo metodų, pagal kuriuos pirmenybė teikiama žemei ir gamtai ir kurie padeda atkurti mūsų dirvožemių kokybę, taip užtikrinant mūsų apsirūpinimo maistu saugumą.

Atnaujindama **Žemės naudojimo, žemės naudojimo paskirties keitimo ir miškininkystės reglamentą**, Komisija siūlo užsibrėžti Europos Sąjungoje daugiau anglies dioksido absorbuoti gamtinėmis priemonėmis, nes tai ypač svarbu siekiant atsverti išmetamo anglies dioksido kiekį ir neutralizuoti poveikį klimatui. Naujuoju pasiūlymu siekiama pakeisti dabartinę išmetamo CO₂ absorbentų nykimo tendenciją ir pagerinti ES miškų bei kitų natūralių anglies dioksido absorbentų kokybę, taip pat didinti jų kiekį. Jame siūloma nustatyti ES tikslą iki 2030 m. sumažinti grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį LULUCF sektoriuje 310 mln. tonų CO₂ ekvivalento. Siekiant šio bendro tikslo, siūlomi konkretūs nacionaliniai tikslai. Po 2030 m. Komisija vertins pažangą ir numato pasiūlymų, kuriais būtų nustatyta, kokia trajektorija šis sektorius palaipsniui neutralizuotų poveikį klimatui, atsižvelgdama į LULUCF sektoriuje išmetamus ir absorbuojamus teršalus ir kitus nei CO₂ žemės ūkio sektoriuje susidarančius teršalus.

Valstybėms narėms bus paliktas tam tikras lankstumas spręsti, ar jos nori daugiau pastangų dėti pagal Pastangų pasidalijimo reglamentą, ar LULUCF sektoriuje, ir tuo dar kartą pabrėžiame, kad įvairūs pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinio pasiūlymai papildo vienas kitą.

Komisija taip pat imasi įvairių priemonių, kad paskatintų taikyti biomasės gamybos gerąją patirtį ir užtikrintų, kad medienos biomasės pasiūla ir paklausa neviršytų tvarumo ribų⁸ ir atitiktų mūsų biologinės įvairovės atkūrimo, gamtos būklės gerinimo ir planetos galimybių ribas.

Į pasiūlymą dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įtraukti **griežtesni bioenergijos tvarumo kriterijai**: praplečiama jų taikymo sritis ir išplečiamos teritorijos, kuriose išteklių gavyba yra draustina. Šiuo metu bioenergija sudaro apie 60 % pagaminamos atsinaujinančiosios energijos ir, nors prognozuojama, kad 2030–2050 m. ši dalis mažės, bendra atsinaujinančiųjų išteklių energijos paklausa didės. Pasiūlyme patvirtinamas pakopinis principas, pagal kurį pirmenybė teiktina didžiausią pridėtinę vertę sukuriančiam medienos naudojimui būdai, ir užtikrinama, kad tvariai gautos biomasės naudojimui skirtos nacionalinės paramos schemos atitiktų šį principą ir padėtų išvengti žalingo poveikio biologinei įvairovei.

Kartu su pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkiniu pristatyta **nauja ES miškų strategija**, taip pat būsima nauja dirvožemio strategija, ES teisės aktas dėl gamtos atkūrimo ir anglies dioksido kiekį dirvožemyje didinančio ūkininkavimo iniciatyva, kurią planuojama parengti šiemet, dar labiau apsaugos ES gamtinius anglies dioksido absorbentus, užtikrins, kad visuose veiksmuose būtų atsižvelgiama į biologinę įvairovę,

⁸ [JRC Publications Repository „Brief on the role of the forest-based bioeconomy in mitigating climate change through carbon storage and material substitution“ \(europa.eu\).](https://ec.europa.eu/jrc/publications-repository/publication-detail/?id=58622)

ir parems itin svarbias socialines ir ekonomines miškininkystės ir su mišku susijusių sektorių funkcijas.

3. GALIMYBĖS IR PASKATOS: INOVACIJOS IR INVESTICIJOS SIEKIANT KONKURENCINGOS PERTVARKOS

Perėjimas prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos yra palankus inovacijoms. Europos žaliasis kursas yra augimo strategija ir, kaip nurodyta atnaujintoje ES pramonės strategijoje, pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą pasiūlymų rinkinys suteikia daug galimybių plėtoti, diegti ir eksportuoti mažo anglies dioksido kiekio technologijas ir žaliąsias darbo vietas⁹.

Nustatydamą aišką politikos sistemą su detalizuotais tikslais ir politikos priemonėmis, Komisija didina investuotojų tikrumą ir mažina riziką, kad investicijos įstrigs daug anglies dioksido išskiriančiose pramonės šakose, kurios neilgai trukus pasens ir jų turtas nebebus išnaudojamas. Aktyvėjant pasauliniams kovos su klimato kaita veiksams, ES įgyja pradininkės pranašumą. Investicijos į mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomiką gali paskatinti ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą, paspartinti perėjimą prie švarios energijos, padidinti ilgalaikį konkurencingumą ir prisidėti prie žaliojo ekonomikos atsigavimo.

ES ilgalaikis biudžetas ir jos ekonomikos gaivinimo dokumentų rinkinys „**NextGenerationEU**“ yra specialiai pritaikyti žaliajai pertvarkai remti. 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos 30 % programų yra skirtos klimato politikos veiksams remti, pavyzdžiui, per sanglaudos politiką, žemės ūkį ir Aplinkos ir klimato programą LIFE. Užsibrėžus 35 % programos „Europos horizontas“ mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo panaudoti žaliosioms investicijoms, taip pat įvairioms programos partnerystėms ir misijoms¹⁰, bus užtikrinti ištekliai, kurių reikia tvariams ir novatoriškiems perėjimo prie žaliosios ekonomikos sprendimams kurti. Pagal programą „Europos horizontas“ yra teikiama didelė parama MVĮ, visų pirma startuoliams ir atžalinėms įmonėms, kad jos plėtotų ir didesniu mastu diegtų revoliucines inovacijas.

Be to, prie perėjimo prie žaliosios ekonomikos valstybės narės turi prisidėti savo nacionaliniais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais, finansuojamais pagal **Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę**, taikydamos priemones, kurioms skirta bent 37 % planų asignavimų. Tačiau viešojo finansavimo nepakaks. Privačiojo sektoriaus investicijas, kurių reikia šiam perėjimui finansuoti, padės pritraukti Perėjimo prie tvarios ekonomikos finansavimo strategija¹¹.

Investicijas į perėjimą prie žaliosios ekonomikos Komisija skatins ir toliau. Peržiūrėdama valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gaires, Komisija ypatingą dėmesį skirs tam, kad jos atitiktų Europos žaliojo kurso poveikio sritį ir užmojus. Nors neseniai atliktas dabartinio komunikato dėl bendriems Europos interesams svarbių projektų vertinimas parodė, kad nuostatos veikia tinkamai, reikėtų tam tikrų taiklių patikslinimų, be kita ko, siekiant juos labiau atverti, sudaryti palankesnes sąlygas dalyvauti MVĮ ir pateikti rekomendacijų dėl nacionalinių biudžetų ir ES programų lėšų derinimo.

⁹ Žr. Komunikato „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis“ poveikio vertinimą, SWD(2020) 177 *final*.

¹⁰ Pereinant prie žaliosios ekonomikos ypač aktualios neutralaus poveikio klimatui ir pažangiųjų miestų, gyvybingų vandenynų, jūrų, pakrančių ir vidaus vandenių, dirvožemio būklės ir maisto, prisitaikymo prie klimato kaitos, įskaitant visuomenės transformaciją, misijos.

¹¹ [COM \(2021\) 390 final](#)

Tuo tikslu pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą pasiūlymuose numatytos kiekvienam jų skirtos finansinės priemonės, kuriomis būtų remiamas teisingas perėjimas, daugiausia pajamomis, gautomis **išplėtus ir sugriežtinus prekybą apyvartiniais taršos leidimais**. Tai dar kartą išryškina įvairių šio pasiūlymų rinkinio dalių tarpusavio ryšį. Siekiant reaguoti į paskirstymo poveikį ir skatinti tolesnes investicijas į novatoriškus mažo anglies dioksido kiekio sprendimus stiprinami esami solidarumo mechanizmai ir fondai. Didinamas Inovacijų fondas ir plečiama jo naudojimo sritis: tai leis remti projektus (naudojantis sandoriais dėl anglies dioksido kainų skirtumo) ir taip paskatinti pramonę mažinti išmetamą teršalų kiekį.

4. TVARI ES TVARIAME PASAULYJE

Nors ES tenka tik 8 % viso pasaulyje išmetamo CO₂ kiekio, ji pripažįsta savo atsakomybę už didesnę bendro išmetamųjų teršalų kiekio dalį. ES yra įsipareigojusi ryžtingai tiesti kelią link konkurencingos ir įtraukios žaliosios žiedinės ekonomikos. Europos žalioji kursas, kaip mūsų ekonomikos augimo ir konkurencingumo strategija, padeda keisti pasaulinį naratyvą, kuris daro poveikį politinėms ir verslo rinkoms ir rodo sektiną pavyzdį.

Sprendžiant klimato krizę labai svarbios pasaulinės iniciatyvos ir tarptautinis bendradarbiavimas, ir ES aktyviai palaiko dvišalius ir daugiašalius ryšius su šalimis partnerėmis.

Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinys yra svarbus etapas rengiantis šiemet Glazge vyksiančiai kitai Jungtinių Tautų klimato kaitos konferencijai, dar vadinamai COP 26. Tai bus įsipareigojimų planetai ir pasauliui, kuriuos ES prisiėmė pasirašydama Paryžiaus susitarimą, vykdymo pagrindas.

ES yra pasiryžusi užtikrinti, kad mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro anglies dioksido išmetimo šaltiniai nebūtų tiesiog perkelti už mūsų sienų. Šiuo metu sąlygas išvengti tokio anglies dioksido nutekėjimo sudaro nemokamų leidimų suteikimas pagal apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (ATLPS). Ši sistema veiksmingai padėjo sumažinti nutekėjimo riziką, tačiau ji taip pat mažina paskatas investuoti į žalesnę gamybą viduje ir svetur.

Todėl šiandien Komisija siūlo **pasienio anglies dioksido korekcinį mechanizmą** (PADKM). PADKM yra sukurtas kaip klimato politikos priemonė, įsukanti rinkos dinamiką, apsaugančią ES ir pasaulinės klimato politikos vientisumą, nes jį taikant išmetamas ŠESD kiekis mažinamas ir ES, ir visame pasaulyje, o atitinkami sektoriai skatinami modernizuotis, siekti tvarumo ir mažinti išmetamo anglies dioksido kiekį.

PADKM bus palaipsniui diegiamas keliems atrinktiems produktams. Pirmaisiais metais bus taikoma supaprastinta sistema, kurios tikslas – sudaryti palankesnes sąlygas sklandžiai įdiegti mechanizmą. Pasiūlymu dėl PADKM užtikrinama, kad už vidaus ir importuotus produktus būtų mokama ta pati anglies dioksido kaina, todėl jis bus nediskriminacinis ir suderinamas su PPO taisyklėmis bei kitais tarptautiniais ES įsipareigojimais. Atitinkamuose sektoriuose PADKM bus diegiamas palaipsniui, kartu laipsniškai atsisakant nemokamų apyvartinių taršos leidimų, ir taip užtikrins, kad naujoji sistema suteiktų ES ir užsienio pramonei daugiau paskatų diegti naujoves ir mažinti išmetamųjų teršalų kiekį. Be to, PADKM bus naudingas už ES ribų esantiems sektoriams ir bendrovėms, kurių gamybos **cikluose** anglies dioksido kiekis jau dabar galbūt

mažesnis arba kurie taiko panašią anglies dioksido apmokestinimo sistemą. Todėl tai kvietimas mūsų tarptautiniams partneriams drauge didinti užmojus klimato srityje.

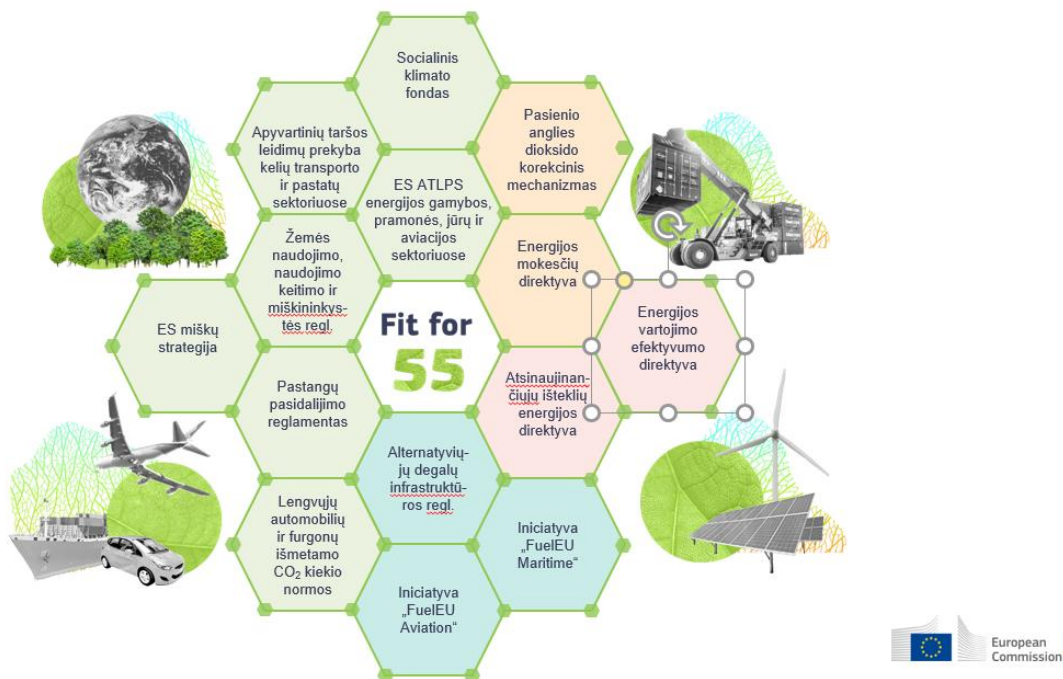
Pasaulis vis labiau nusisuka nuo iškastinio kuro. To poveikis neapsiriboja klimatu ir aplinka – jis taip pat yra geopolitinis. Atitinkamai koreguodama savo politiką ES turi užtikrinti stabilų perėjimą, taip pat ir už savo ribų. Todėl Europos Komisija netrukus pateiks naujų teisės aktų, kuriais siekiama sumažinti ES indėlį į miškų kirtimą ir alinimą visame pasaulyje ir įmonių strategijose įtvirtinti tvarų įmonių valdymą.

Tikimės, kad partneriai taip pat vykdys savo įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą ir, stiprindami **ES diplomatiją klimato srityje**, esame pasirengę bendradarbiauti. Siekdami glaudžiau bendradarbiauti su mūsų tarptautiniais partneriais ir sudaryti palankesnes sąlygas visuotiniam perėjimui prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, tobulinsime visas ES išorės politikos priemones, kad jos būtų suderintos su šiais aukštesniais tikslais. ES užtikrins, kad, vykdydama diplomatiją klimato srityje dvišalėse partnerystėse ir daugiašalėse organizacijose, būtų tariamasi su partneriais, jiems aiškinama ir padedama, o, kai įmanoma, ji taikysis prie jų, visą laiką orientuodamasi į pagrindinius Paryžiaus susitarime nustatytus tikslus. Čia turime omenyje ir paramą kovos su klimato kaita finansavimui, kuri padėtų pažeidžiamoms šalims prisitaikyti prie klimato kaitos ir investuoti į išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą. ES ir jos valstybės narės visą laiką daugiau už kitus pasaulyje prisidėdavo prie mažas ir vidutines pajamas gaunančioms šalims skiriamo kovos su klimato kaita viešojo finansavimo. Taip bus ir toliau, o ypatingas dėmesys bus skiriamas mažiausiai išsivysčiusių šalių poreikiams.

5. IŠVADA

Kertinis Europos Sąjungos principas – kurti bendrą politiką siekiant bendrų mūsų interesų. Norint pasiekti šiuos tikslus ir jais pasinaudoti, būtinas valstybių narių ir piliečių solidarumas: visi turi veikti pagal savo pajėgumus ir kompetenciją, atsižvelgdami į skirtingus nacionalinius ypatumus ir į galutinį tikslą vedančio kelio pradžios tašką. Pagal tokį principą ir sudarytas pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinys: valstybės narės ekonomiškai efektyviausiu būdu pasiskirsto pastangas, pripažindamos tarpusavio skirtumus, o tiems, kuriems labiausiai reikia pagalbos, teikiama parama siekiant užtikrinti, kad pertvarka būtų naudinga visiems.

Rengiant pasiūlymų rinkinį kruopščiai stengtasi sukurti tinkamą politikos priemonių ir būsimų pajamų pusiausvyrą siekiant planuoti ir skatinti teisingus transformacinius pokyčius visoje ES ekonomikoje. Kiekvienos priemonės svorio pakeitimai neišvengiamai atsilieptų kelioms kitoms priemonėms, o išbraukus bet kurią iš siūlomų priemonių reikėtų derinti kitų sričių pasiūlymus. Norint, kad 55 % tikslas Europos Sąjungai taptų pasiekiamas, o mūsų išmetamas teršalų kiekis būtų laiku sumažintas ne mažiau kaip 55 %, mums reikia visų šių priemonių ir šios pusiausvyros.

Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinyje pripažįstama, kad ES piliečiams reikia geresnės informacijos, įperkamų alternatyvų ir tinkamų paskatų, kad būtų galima imtis individualių pokyčių, kurie padėtų mums visiems gyvenant išlaikyti pusiausvyrą su mūsų aplinka ir planeta. Visų regionų ir amžiaus grupių piliečiams bus sudarytos palankios sąlygos dalyvauti jį įgyvendinant, pavyzdžiui, per Europos klimato pakto ir konferencijos dėl Europos ateities piliečių forumus. Rinkinyje taip pat teigiama, kad nustatyti anglies dioksido kainą yra veiksminga priemonė, ir, telkiant įmonių bei rinkų ekonominę galią, siekiama užtikrinti struktūrinius mūsų ekonomikos pokyčius, kurių rezultatas – švaresni ir sveikesni produktai ir paslaugos, kurių mums reikia. Galiausiai jis suteikia galimybę ES duoti kryptį ilgalaikėms investicijoms, pirmauti eksperimentinėse rinkose ir užtikrinti naujų žaliųjų standartų laikymąsi. Būtent šis derinys leis ES pasirengti neutralaus poveikio klimatui ateičiai.

Klimato kaitos problemoms spręsti reikia pasaulinio atsako, ir ES toliau aktyviai bendradarbiaudama su šalimis partnerėmis remis su klimatu ir energetika susijusią pertvarką visame pasaulyje.

Dabar Komisija pateikė pasiūlymus, kurių reikia, kad ES galėtų įvykdyti savo įsipareigojimus, pasiekti savo tikslus ir iš tikrųjų pradėti būsimą pertvarką. Raginame Europos Parlamentą ir Tarybą skubiai pradėti su šiandien pateiktais pasiūlymais susijusį teisėkūros darbą ir užtikrinti, kad jie būtų svarstomi kaip integralus kompleksas, išsaugant įvairialypes jų sąsajas.

Lemiamas dešimtmetis jau prasidėjo. ES kuo greičiau reikia tinkamų politikos priemonių, kad, kaip užsibrėžėme, iki 2030 m. sumažintume taršą 55 % ir tvirtai judėtume į tikslą – iki 2050 m. tapti pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu.